

دوران متأخر

فلسفه و کلام

- اشتراک آن‌ها در روش عقلی و استدلالی است.
- تفاوت آن‌ها در موضوع و هدف است.

علم و معرفت از نظر ملاصدرا

- علم لدنی: علم غیراکتسابی که بی واسطه از سوی خدا الهام و اشراق می‌شود. به کسی که در بندگی مراتبی را پیموده و شایستگی کافی پیدا کرده است.
- کسی که منکر علم لدنی است: قرآن را نفهمیده است، چون:
 - اولاً قرآن علم لدنی را مطرح کرده است.
 - ثانیاً قرآن همه حقایق را شامل می‌شود.
 - در ظاهر قرآن قابل بیان نیست.
 - نیاز به طریقی دیگر دارد.

دوران های زندگی ملاصدرا

تألیفات و آثار ملاصدرا

- الشواهد الربوبیه
- تفسیر قرآن: شامل «تعدادی» از سوره های قرآن
- المبدأ و المعاد
- الحکمة المتعالیة فی الاسفار الاربعة (معروف به اسفار)
- دایرة المعارف فلسفی ملاصدرا است.
- در کنار بیان نظرات فلاسفه دیگر، نظرات مستقل و خاص خود را در اینجا تبیین می‌کند.
- با الهام از سفرهای چهارگانه عرفان تنظیم شده است.

سفرهای چهارگانه عرفان

سفر اول: سفر از خلق به حق (خدا)

- در این مرحله سالک «می کوشد» از طبیعت و عوالم ماورای طبیعت عبور کند تا به خدا برسد.
- سالک می کوشد میان او و خدا حجابی نباشد.
- مباحث عمومی فلسفه ملاصدرا در این بخش آمده است.

سفر دوم: سفر با حق و در حق

- در این مرحله سالک «می کوشد» با کمک خدا در اسماء و صفات خدا سیر کند.
- ملاصدرا در این بخش مباحث توحید و صفات الهی را مطرح می کند.

سفر سوم سفر از حق به سوی خلق همراه با حق

- در این مرحله سالک به سوی خلق باز می گردد، در حالی که به حق توجه دارد.
- سالک همه چیز را مظهر حق می بیند.
- ملاصدرا در این بخش به افعال (کارهای) خدا و ربوبیت و حکمت او پرداخته است.

سفر چهارم سفر در خلق با حق

- در این مرحله سالک «می کوشد» به کمک حق، مردم را هدایت کند تا آنها نیز سالک شوند.
- ملاصدرا در این بخش به علم النفس (نفس شناسی) و مراحل شکل گیری آن تا رسیدن به مرحله معاد می پردازد.

مشرَب فلسفی ملاصدرا

- حکمت متعالیه نتیجه تکاملی در مشرب فلسفه اشراق و فلسفه مشاء بود.
- حکمت او از الف ت سه راه برهان عقلی، شهود قلبی و وحی قرآنی به وجود آمده است.
- روش و معیار حکمت متعالیه: برهان است.
- شاهد و تأیید حکمت متعالیه: شهود، قلب و وحی قرآنی است.

اصول فلسفی ملاصدرا

۱- اصالت وجود

- بنیادی ترین اصل فلسفی ملاصدرا است.
- بر سایر مباحث فلسفی او از قبیل رابطه علت و معلول، واجب و ممکن، مراتب عالم هستی و حرکت تأثیری عمیق داشته است.

۲- وحدت حقیقت وجود

- ملاصدرا با تکیه بر اصالت وجود می گوید «اصالت» همراه با «وجود» است.
- واقعیت خارجی امری واحد است.
- این حقیقت واحد همان هستی اشیاست و موجودات مختلف در حقیقت هستی با هم وحدت دارند.

۳- مراتب داشتن وجود (تشکیک وجود)

- این حقیقت واحد مانند یک کانون نور درخشان است که اشعه آن به میزانی که از کانون دور می شود، ضعیف و ضعیف تر می شود.
- وجود حقیقتی واحد و مشکک است و دارای شدت و ضعف است.
- تفاوت مراتب و درجات وجود از همان وجود است نه این که از غیرووجود ناشی شده باشد.